

ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

Factors Affecting the Emotional Intelligence of Teachers in Primary Schools
under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Region 4

ขจร บุตรแสงโคตร¹ และ วัลลภา เฉลิมวงศาเวช²

Khajohn Bootsangkhot¹ and Wallapa Chalermvongsavej²

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

²อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

อีเมล: jamework@gmail.com

วันที่รับบทความ(Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

4 กุมภาพันธ์ 2565

28 กุมภาพันธ์ 2565

5 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประจำปีการศึกษา 2563 กลุ่มประชากรจำนวน 1,808 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) สถิติเชฟเฟ้(Scheffe's Method) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.611) และ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเพศมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ปัจจัยด้านอายุมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ปัจจัยด้านสถานภาพมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีและด้านเก่ง ปัจจัยด้านศาสนา มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูเฉพาะด้านดี ปัจจัยด้านวิทยฐานะมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ปัจจัยด้านอายุงานมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ปัจจัยด้านสังกัดกลุ่มสาระมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข และปัจจัยด้านสังกัดกลุ่มงานมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์, ครู, โรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น
เขต 4

ABSTRACT

This research aimed to investigate the emotional intelligence of teachers in primary schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Region 4 and to explore factors affecting their emotional intelligence of teachers under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Region 4 in academic year 2020. The population consisted of 1,808 people. The sample was obtained by proportional stratified random. The sample group consisted of 300 teachers in primary schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Region 4. The instrument was a 5-level rating scale questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, One-Way ANOVA, and Scheffe's method. The result revealed that 1) the teachers' emotional intelligence was at a moderate level ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.611), and 2) the factors affecting their emotional intelligence included gender, age, qualification, and years of experience. Working in different departments and divisions significantly affected their emotional intelligence in "Goodness", "Competence", and "Happiness". Difference in status significantly affected their emotional intelligence in "Goodness" and "Competence". Difference in religion significantly affected their emotional intelligence in "Goodness" at 0.05 level.

Keywords: Emotional intelligence, Teacher, School, Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Region 4

บทนำ

ระบบการศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาเยาวชนเพื่อให้เติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าแก่สังคม โดยเฉพาะการให้ความสำคัญในเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งพบว่าบุคคลที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตขึ้นอยู่กับความฉลาดทางสติปัญญา เพียง 20 เปอร์เซ็นต์ และอีก 80 เปอร์เซ็นต์เป็นเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ เห็นได้จากการศึกษาของ Juan (2016) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่านักเรียนต้องการการสอนที่มุ่งพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้เชื่อกันว่าความสำเร็จของการดำเนินชีวิต หรือการทำงานให้ประสบความสำเร็จต้องประกอบด้วยความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) (Goleman, 1995) สำหรับประเทศไทย กรมสุขภาพจิต (2543) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาแนวคิด และเกณฑ์การมองเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กไทย โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ซึ่งสอดคล้องกับ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542) ที่มุ่งเน้นพัฒนาด้านการจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การควบคุมอารมณ์ของตนเองจึงเป็นสิ่งที่ต้องตระหนักเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอารมณ์ของครูที่จะต้องแสดงอารมณ์ที่เป็นกัลยาณมิตรให้ผู้อื่นได้เห็น โดยเฉพาะชุมชน ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษานั้น ต้องการความร่วมมือในการทำงานเพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อนักเรียน ซึ่งเป็นผู้เรียนที่จะได้รับความรู้อย่างเต็มความรู้และศักยภาพ

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ และปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เนื่องจากครูต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข การเพิ่มทักษะทางอารมณ์นั้นถือได้ว่าเป็นหลักที่จะทำให้ครูมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ปรับตัวในอนาคตโดยใช้หลักความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ทั้งนี้การใช้หลักความฉลาดทางอารมณ์ ดี-เก่ง -สุข คือการเป็นผู้มีเจตคตินิยมที่ดีต่อความเป็นอยู่ต่อบุคคล สังคม ชุมชน และประเทศชาติ และได้พัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นอีกด้วย (กรมสุขภาพจิต, 2543 ; อรรวรา ทิพย์กำพร, พัฒนา วดี พัฒนภาพุตร และ ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน, 2563)

จากปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครู ผู้บริหาร และนักเรียน ในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Goleman (1995) ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ คือ การตระหนักตนเอง การตระหนักทางสังคม การบริหารตนเอง การบริหารความสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นอีกว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญมากกว่าเชาว์ปัญญา ความสำเร็จชีวิต คือ กลุ่มทักษะทางอารมณ์ที่สามารถรับรู้ เข้าใจในอารมณ์ตนเอง และผู้อื่นได้

ชาปิยา สิมลา (2563) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงาน การดำรงชีพ ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนาครูทางด้านอารมณ์ ที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนานักเรียน บุคลากรในสถานศึกษา สร้างกำลังใจให้ครูพัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน และสังคมต่อไป

ปกรณ รัตนทรัพย์ศิริ (2564) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์กับความมั่นคงในอารมณ์ เป็นสิ่งที่คู่กัน ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยส่งเสริมพลังแรงใจ อำนาจการตัดสินใจในการทำงาน ทำให้ครูทำงานอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพต่อผู้เรียน

วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2562) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อครูผู้สอน ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะรู้จักและเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ควบคุมอารมณ์ จัดการอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม มีแรงจูงใจในการทำงาน

ณัฐพล วรรณศรี (2564) กล่าวว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการคุณภาพการเรียนรู้มากขึ้น มีหลายสาเหตุและหลายปัจจัย ปัจจัยที่สำคัญคือ ครูผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้นักเรียน ครูเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูจำเป็นต้องพัฒนาด้านการสอน ด้านการจัดบรรยากาศชั้นเรียนของนักเรียน ซึ่งส่งผลดีต่อพฤติกรรม ความฉลาดทางอารมณ์ของครูและนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2543) กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ที่ประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการคือ

1. ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองรู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ได้แก่

1.1 ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ประกอบด้วย การรับรู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง การควบคุมอารมณ์ของตนเอง และการแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

1.2 ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น ประกอบด้วย การใส่ใจผู้อื่น การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 ความสามารถในการรับผิดชอบต่อ รู้จักการให้ รู้จักการรับ รู้จักรับผิดชอบ รู้จักให้อภัยและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2. เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพดีกับผู้อื่น ได้แก่

2.1 ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ประกอบด้วย การรู้จักศักยภาพตนเอง สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเอง และมีความมุ่งมั่นที่จะให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.2 ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ประกอบด้วย การรับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความยืดหยุ่น ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

2.3 ความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ประกอบด้วย รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม แสดงความเห็นที่ขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

3. สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิตและมีความสุขสบายใจ ได้แก่

3.1 ภูมิใจในตนเอง ประกอบด้วย เห็นคุณค่าในตนเอง และมีความเชื่อมั่นตนเอง

3.2 พอใจในชีวิต ประกอบด้วย การมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3 มีความสงบทางใจ ประกอบด้วย มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข รู้จักผ่อนคลายและมีความสงบทางจิตใจ

Kant (2019) ได้วิจัยพบว่า ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์และตระหนักถึงอารมณ์ของนักเรียนมาก จะประสบความสำเร็จมากตามไปด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

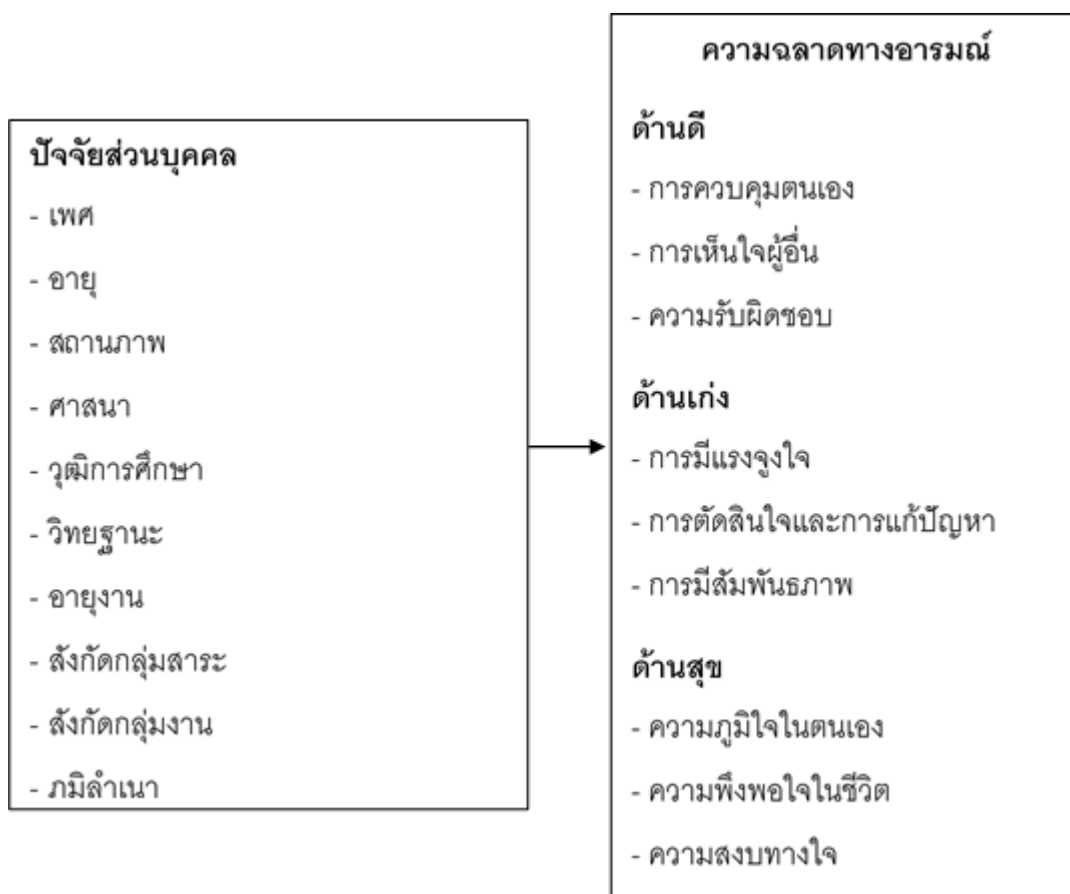
1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ อายุงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัดกลุ่มงาน ภูมิสำเนา ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีผลต่อปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 4 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารทางวิชาการ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดดังภาพประกอบ ที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ปรับปรุงจากกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการและขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 175 โรงเรียน จำนวน 1,808 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2563)

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2551: 150-151) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือโดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลที่ได้ระหว่าง 0.60-0.1.00 นำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มี

ลักษณะร่วมคล้ายกัน จำนวน 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน นำแบบทดสอบที่ได้รับกลับคืน มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา α (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.953 ซึ่งให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรง (Reliability) ผู้วิจัยจึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ อายุการทำงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัดกลุ่มงาน และภูมิำเนา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบใช้รูปแบบการตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ (Likert, 1932)

4. วิธีรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 300 ชุด ซึ่งเป็นจำนวนที่เท่ากับตัวอย่างที่กำหนดไว้ แล้วผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์สถิติ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequently) และ หาค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความความฉลาดทางอารมณ์ของครู โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาที่กำหนดไว้แบ่งเป็น 5 ระดับ

3) การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ที่ระดับนัยสำคัญ $\leq .05$ ถ้าพบข้อแตกต่างจึงมีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามสถิติเชฟเฟ (Scheffe's Method) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 300 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 และเป็นเพศชาย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 ตามลำดับ อายุส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุ 30-39 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 37.67 รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 40-49 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 31.67 กลุ่มอายุ 20-29 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 และกลุ่มอายุ 50-59 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 ตามลำดับ สถานภาพส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 62.67 รองลงมาคือ มีสถานภาพสมรส จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 และมีสถานภาพหย่าร้าง หม้าย หรือแยกกันอยู่ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.33 ตามลำดับ ศาสนา

ส่วนใหญ่ศาสนาพุทธ จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 92.00 รองลงมา คือศาสนาอิสลาม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 และศาสนาคริสต์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 วุฒิมัธยมศึกษาส่วนใหญ่วุฒิมัธยมศึกษาปริญญาตรี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 52.67 รองลงมาคือ วุฒิมัธยมศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 47.33 วิทยฐานะส่วนใหญ่ไม่มีวิทยฐานะและดำรงตำแหน่งครู จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 รองลงมาเป็นครูชำนาญการ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 เป็นครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.67 เป็นครูตำแหน่งอื่น ๆ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ครูผู้ช่วย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.33 และเป็นครูเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67 ตามลำดับ อายุการทำงานส่วนใหญ่อายุการทำงาน 1-5 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 รองลงมาคือกลุ่มอายุการทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 32.33 อายุการทำงาน 6-10 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 และอายุการทำงานน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 11 คน ร้อยละ 3.67 สังกัดกลุ่มสาระส่วนใหญ่ สังกัดกลุ่มสาระต่างประเทศ จำนวน 106 คน ร้อยละ 35.33 รองลงมาคือ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 52 คน ร้อยละ 17.33 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 38 คน ร้อยละ 12.67 ภาษาไทย จำนวน 34 คน ร้อยละ 11.33 คณิตศาสตร์ จำนวน 25 คน ร้อยละ 8.33 การงานอาชีพ จำนวน 25 คน ร้อยละ 8.33 ศิลปะ จำนวน 11 คน ร้อยละ 3.67 และกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 9 คน ร้อยละ 3.0 สังกัดกลุ่มงานส่วนใหญ่บริหารงานวิชาการ จำนวน 114 คน ร้อยละ 38.00 รองลงมาคือ กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป จำนวน 102 คน ร้อยละ 34.00 บริหารงานงบประมาณ จำนวน 58 คน ร้อยละ 19.33 คน และบริหารงานบุคคล จำนวน 26 คน ร้อยละ 8.67 ตามลำดับ ภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 158 คน ร้อยละ 52.67 รองลงมาคือ ภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 142 คน ร้อยละ 47.33 ตามลำดับ

ส่วนการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูด้านดี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมากที่สุด คือด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ที่ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.68) รองลงมาคือ ด้านการควบคุมตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.82) และด้านที่มีความฉลาดทางอารมณ์น้อยที่สุด คือด้านการเห็นใจผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.86) ตามลำดับ

ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูด้านเก่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีความฉลาดทางอารมณ์มากที่สุด คือด้านการมีสัมพันธภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.64) รองลงมา คือด้านการมีแรงจูงใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่

($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.65) และด้านที่มีความฉลาดทางอารมณ์น้อยที่สุด คือการตัดสินใจและการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูด้านสุข อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีความฉลาดทางอารมณ์มากที่สุด คือด้านความพึงพอใจในชีวิต มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือ ด้านความภูมิใจในตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.74) และด้านที่มีความฉลาดทางอารมณ์น้อยที่สุด คือความสงบทางใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยด้านเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุขแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ปัจจัยด้านอายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุขแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ่ พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู ด้านดี ครูที่มีอายุ 20-29 ปี กับครูที่มีอายุ 30-39 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับครูที่มีอายุ 40-49 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับครูที่มีอายุ 50-59 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่ง ครูที่มีอายุ 20-29 ปี กับครูที่มีอายุ 30-39 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับครูที่มีอายุ 50-59 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข ครูที่มีอายุ 20-29 ปี กับครูที่มี 30-39 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับครูที่มีอายุ 40-49 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อายุ 30-39 ปี กับครูที่มีอายุ 40-49 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับครูที่มีอายุ 50-59 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านสถานภาพที่แตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี และด้านเก่งที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ่ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของครูด้านเก่ง ครูที่มีสถานภาพโสดกับสถานภาพสมรสมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านศาสนาที่แตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ่พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูด้านดีครูที่นับถือศาสนาพุทธมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันกับครูที่นับถือศาสนาอิสลาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านวิทยฐานะ ที่แตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย
เป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของครูด้านดี ครูที่มีแห่งหรือวิทยฐานะครู
ผู้ช่วยกับครูชำนาญการมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งหรือวิทยฐานะครูผู้ช่วยกับครู
ตำแหน่งอื่นๆ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับครูชำนาญการมี
ความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษมี
ความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับ ครูตำแหน่งอื่นๆ มีความฉลาดทาง
อารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่งครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับ ครูชำนาญการมีความฉลาดทางอารมณ์
แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษมีความฉลาดทางอารมณ์
แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับครูตำแหน่งอื่นๆ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข
ครูที่มีตำแหน่งหรือวิทยฐานะครูผู้ช่วยกับครูชำนาญการ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านอายุงานที่แตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุขแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูด้านดี ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปีกับครูที่มีอายุการทำงาน 6-10 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี กับครูที่มีอายุการทำงาน 11 ปีขึ้นไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุการทำงาน 11 ปีขึ้นไป กับครูที่มีอายุการทำงาน น้อยกว่า 1 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่ง ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปีกับครูที่มีอายุการทำงาน 6-10 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี กับครูที่มีอายุการทำงาน 6-10 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปีกับครูที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านสังกัดกลุ่มสาระที่แตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุขแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูด้านดี ครูที่สังกัดกลุ่มสาระภาษาไทยกับครูที่สังกัดกลุ่มสาระการงานอาชีพมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระคณิตศาสตร์กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระคณิตศาสตร์กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระการงานอาชีพมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระคณิตศาสตร์กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับครูที่สังกัดกลุ่มสาระการงานอาชีพมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับครูที่สังกัดกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษากับครูที่

สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่ง ครูที่สังกัดกลุ่มสาระภาษาไทยกับครูที่สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระคณิตศาสตร์กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระคณิตศาสตร์กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับครูที่สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับครูที่สังกัดกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข ครูที่มีสังกัดกลุ่มสาระภาษาไทยกับสังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระคณิตศาสตร์กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระคณิตศาสตร์กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระคณิตศาสตร์กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและครูที่สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับครูที่สังกัดกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับครูที่สังกัดกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านสังกัดกลุ่มงานที่แตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุขแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู ด้านดี ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานวิชาการกับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไปมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานงบประมาณกับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไปมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่ง ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานวิชาการกับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไปมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานงบประมาณกับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไปมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข ครูที่สังกัดกลุ่มงานงบประมาณกับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไปมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะความฉลาดทางอารมณ์เป็น

ความสามารถลักษณะหนึ่งของครูที่ตระหนักถึงความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของตนเองและของผู้เรียน สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายในที่ต้องแก้ปัญหาเรื่องต่าง ๆ ได้ ต้องพยายามควบคุมอารมณ์ของตนเองให้ได้ ดังที่ กรมสุขภาพจิต (2543) ได้กำหนดไว้ว่าเป็นความสามารถทางอารมณ์ของบุคคลที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมสุขภาพจิต (2543)

ทั้งนี้ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนภาระหน้าที่รับผิดชอบนอกเหนือจากการสอน ผู้เรียนและครูต้องมีการควบคุมอารมณ์และความต้องการตนเอง การเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบสูงในการดูแลนักเรียน ครูในสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญและมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการศึกษาที่ให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความคาดหวังให้มีประสิทธิภาพสูงสุดด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมสุขภาพจิต (2543) ได้ศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี คือการที่บุคคลสามารถควบคุมอารมณ์ ความต้องการของตนเอง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวมได้

ส่วนความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านเก่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูรู้จักศักยภาพของตนเองในการปฏิบัติงาน หน้าที่สอนนักเรียน อยู่กับนักเรียนทำให้มีความฉลาดทางอารมณ์มากและผู้บริหารได้สร้างขวัญกำลังใจ เช่น เสริมแรงโดยการชื่นชม พุดคุยและผู้บริหารได้มอบหมาย ให้ครูได้ตัดสินใจแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความไว้วางใจครู ทำให้ลดปัญหาในชั้นเรียนลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เรียนและก่อให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมสุขภาพจิต (2543) ได้ศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง คือการที่บุคคลมีความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความภูมิใจในตนเองของครูส่งผลต่ออารมณ์ในจิตใจ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในตนเอง มีความสนใจแสวงหาความรู้ เต็มไปด้วยพลังและมีความรู้สึกทางบวกเป็นแบบอย่างด้วยการแสดงความสามารถโดยประเมินความสามารถของตนเองและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สามารถปฏิบัติในสิ่งที่คาดหวังให้ผู้อื่นปฏิบัติได้ มีความท้าทายด้วยการแสวงหานวัตกรรมและกล้าที่จะคิดนอกกรอบ ช่วยให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยการสร้างการร่วมแรงร่วมใจ การไว้วางใจ ให้การยอมรับ สร้างความผูกพัน ให้รางวัลเมื่อมีผลการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้กำลังใจ ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ทำงาน ได้พัฒนางานให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ก่อให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ของครูผู้สอน ส่งผลต่อการเรียนการสอนของนักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมสุขภาพจิต (2543) คือการที่บุคคลมีความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ ความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง

จากผลการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่าครูที่มีเพศที่แตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูเพศหญิงจะมีความทำงานด้านเอกสารละเอียด รอบคอบ สร้างสื่อการเรียนการสอน งานละเอียดมากกว่าครูเพศชายทำให้การจัดการอารมณ์ของเพศหญิง ทำได้ดีกว่าครูเพศชาย ครูที่มีอายุที่แตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน เพราะความฉลาดทางอารมณ์ของครูที่อายุมากกว่ามีความฉลาดทางอารมณ์มากกว่าครูที่มีอายุน้อย ด้วยวุฒิภาวะและประสบการณ์ทำให้บริหารจัดการอารมณ์ตนเองได้ดี ครูที่มีสถานภาพครูที่แตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน เพราะครูที่สถานภาพโสดกับครูที่สถานภาพสมรสมีภาระที่จะต้องดูแลครอบครัวแตกต่างกัน ครูที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันเพราะโดยส่วนมากครูนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งศาสนาพุทธมีวัดโบราณสถานให้สักการะบูชามาก มีทุกตำบลทุกหมู่บ้านต่างจากอิสลามซึ่งมีสถานที่ให้เคารพบูชาน้อยมาก ครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน เพราะวิทยฐานะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงตำแหน่งหน้าที่การทำงาน ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้ มีวิทยฐานะที่สูงขึ้น เงินตอบแทนวิทยฐานะก็สูงขึ้นก็ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของครูที่ดีขึ้นอีกด้วย ครูที่สังกัดกลุ่มสาระที่แตกต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูบางคนจบไม่ตรงสาขาวิชาเอก และสอนนักเรียนไม่ตรงวิชาเอกที่เรียนจบมา ทำให้การสอนนักเรียนอาจจะไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ครูเกิดความเครียด จึงอาจจะส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ครูที่สังกัดกลุ่มงานที่แตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันซึ่งในสถานศึกษา มีการแบ่งกลุ่มงานในสถานศึกษา 4 กลุ่มงาน การบริหารงานวิชาการมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันกับกลุ่มงานบริหารงานบุคคล ซึ่งงานวิชาการเป็นหัวใจหลักในสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นกลุ่มสาระที่ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียนให้ความสำคัญกับผลการเรียนเป็นหลัก เป้าหมายคือให้ความรู้แก่ผู้เรียนมากที่สุด กลุ่มงานบริหารงานวิชาการขอบเขตงาน คือการจัดตารางเรียน ตารางสอน การสร้างและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งการประมวลผลการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มงานที่สำคัญมากในสถานศึกษา ครูกลุ่มงานงบประมาณมีความเครียดในการทำงาน เพราะงานงบประมาณต้องคำนวณตัวเลขด้านการเงิน การบัญชี การทำพัสดุ ครุภัณฑ์ จัดเก็บเงินสถานศึกษาโดยละเอียด ซึ่งครูที่สังกัดกลุ่มงานงบประมาณมีโอกาสทำงานผิดพลาดสูง และมีโทษทางวินัยสูง ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารทั่วไปจะเป็นกลุ่มที่มีความเครียดน้อยที่สุดทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากภาระงานในหน้าที่จะเป็นเรื่องของการการดูแลอาคารสถานที่ และการจัดการความเรียบร้อยภายในโรงเรียนเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วิทยฐานะ อายุงาน สังกัดกลุ่มงาน สังกัดกลุ่มสาระ มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข เป็นอย่างมาก ถือว่าเป็นความสำคัญในลำดับต้นๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้เรียน ครูจึงควรมีความตระหนัก ให้ความสำคัญกับความฉลาดทางอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้เรียนและบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เมื่อครูมีความฉลาดทางอารมณ์ก็จะส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น และประสบความสำเร็จในการทำงานตามเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่นๆ ด้วย เช่น รายได้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2543). *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ชาปิยา สิมลา. (2563). *ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ณัฐพล วรณศรี. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(3), 78-91.
- ปกรณ รัตนทรัพย์ศิริ. (2564). ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค การเสริมสร้างพลังอำนาจและความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนสายสามัญในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 35(3), 155-173.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2562). *ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสงขลา*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. 30(2), 186-201.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2551). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2563). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. ม.ป.พ.
- อรรวรา ทิพย์กำพร, พัฒนาวดี พัฒนธาบุตร และ ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารสุขศึกษา*, 43 (1) มกราคม – มิถุนายน 2563, 61-73.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.

- Juan, F. R. (2016). Student Perceptions of the Role of Emotional Intelligence in College Success: A Phenomenological Study. *International Journal of Business Marketing and Management (IJBMM)*, 1(3), 58-78.
- Kant, R. (2019). Emotional intelligence: A study on university students. *Journal of Education and Learning (EduLearn)*, 13(4), 441-446.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22(140), 55.